

МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ РОЗВИТКУ РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ХЛОПЧИКІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Іващенко О.В., Прокопенко Д.О.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Актуальність. У науково-методичній літературі недостатньо даних про ефективність силових підготовки дітей молодшого шкільного віку (Khudolii O.M., Titarenco A.A., 2013; Худолій О. М., Іващенко О. В., 2014; Ivashchenko, O.V., Khudolii, O.M., Yermakova, T.S., Pilewska, W., Muszkieta, R., Stankiewicz, B., 2015; Н.В. Москаленко, 2011), відсутнє обґрунтування системних оцінок силових здібностей дітей молодшого шкільного віку, спостерігаються протиріччя між оцінкою окремого показника і багатомірною суттю рухової підготовленості (Ильин Е.П., 2003; Худолій О. М., Іващенко О. В., 2014). Крім цього дослідники розглядають вікові зміни рухової підготовленості дітей молодшого шкільного віку в аспекті становлення рухової функції і розглядають молодший шкільний вік як найбільш сприятливий для розвитку пружкості, витривалості, координації і гнучкості (Ильин Е. П., 2003; Гужаловский А. А., 1984).

Характерною особливістю вікового розвитку сили є більш високий рівень розвитку м'язів тулуба в порівнянні з м'язами кінцівок, а вікова зміна починає відбуватися з 7-річного віку. У молодшому шкільному віці методи силових підготовки мають свої особливості, використання вправ в різних режимах є найбільш продуктивним, у виборі вправ віддається перевагу вправам, що сприяють розвитку більш слабких м'язових груп (Худолей О.Н., Шлемин А.М., 1988; Худолій О.М., Іващенко О. В., 2014). У зв'язку з цим необхідною умовою ефективного розвитку рухових здібностей є педагогічний контроль.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С.Сковороди з проблеми "Теоретико-методичні основи моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і

підлітків” (2012—2016 рр.) (номер держ. реєстрації 0112U002008), держбюджетної теми «Моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків” (2013—2014 рр.) (номер держ. реєстрації 0113U002102).

Мета дослідження — обґрунтувати технологічні підходи до контролю за розвитком силових здібностей у школярів молодших класів.

Методи дослідження. Для вирішення завдань дослідження використовувалися теоретичні і емпіричні методи: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне тестування, методи математичної статистики.

Результати дослідження. Аналіз динаміки результатів тестування (2 і 3 клас; 3 і 4 клас) показав, що за комплексом тестів школярі третього класу показують кращі результати ніж школярі другого класу.

За результатами багатовимірного критерія Хотеллінга учні другого і третього класу статистично достовірно відрізняються по комплексу тестів ($t^2\phi > t^2\kappa$).

Статистично достовірно кращі результати спостерігаються у хлопчиків третього класу по таким тестам, як «біг 300 м, с», «підтягування у змішаному висі на канаті» ($p < 0,001$). За антропометричними даними (рост і маса тіла) школярі третього класу статистично достовірно відрізняються від школярів другого класу ($p < 0,001$). Хлопчики другого класу показують кращі результати у “вправах на поєднання рухів”, вони допускають менше помилок у вправах рекомендованих для учнів других класів ($p < 0,001$), а також хлопчики другого класу показують кращі результати у тесті “ходьба по прямій лінії після 5 обертів”. У стрибках у довжину з місця, бігу 30 м, нахилу тулуба, човниковому бігу 4×9 м результати відрізняються статистично недостовірно ($p > 0,05$).

Таким чином, в лонгітюдних дослідженнях встановлено, що хлопчики в період з другого по третій клас статистично достовірно покращують результати в “бігу 300 м”, “підтягуванні у змішаному висі на канаті”. З віком зростають ріст і маса тіла.

За результатами багатовимірного критерія Хотеллінга учні третього і четвертого класу статистично достовірно відрізняються по комплексу тестів ($t^2\phi > t^2\kappa$).

Аналіз результатів тестування рухової підготовленості школярів третього і четвертого класу показує статистично достовірні розбіж-

ності по антропометричним показникам (ріст і маса тіла), результатам у стрибку у довжину з місця, «вправам на поєднання рухів» ($p < 0,001$). За антропометричними даними кращі результати показують хлопчики четвертого класу, за результатами “стрибка у довжину з місця” і виконання “вправи на поєднання” хлопчики третього класу.

Таким чином, встановлено, що у хлопчиків в період з третього по четвертий клас статистично достовірно зростають ріст і маса тіла. Результати тестів у “стрибку у довжину з місця” і “вправ на поєднання” погіршуються. У тестах “біг 300 м”, “біг 30 м”, “нахил тулуба”, “підтягування у змішаному висі на канаті”, “човниковий біг 4×9 м”, “час збереження стійкого положення”, “ходьба по прямій лінії після 5 обертів” результати змінюються статистично не достовірно.

Наведені результати тестування можуть бути використані як орієнтири для поточного і підсумкового контролю за руховою підготовленістю дітей молодшого шкільного віку.

Висновки

У дослідженнях встановлено, що хлопчики в період з другого по третій клас статистично достовірно покращують результати в “бігу 300 м”, “підтягуванні у змішаному висі на канаті”. З віком зростають ріст і маса тіла. У хлопчиків в період з третього по четвертий клас статистично достовірно зростають ріст і маса тіла. Результати тестів у “стрибку у довжину з місця” і “вправ на поєднання” погіршуються. У тестах “біг 300 м”, “біг 30 м”, “нахил тулуба”, “підтягування у змішаному висі на канаті”, “човниковий біг 4×9 м”, “час збереження стійкого положення”, “ходьба по прямій лінії після 5 обертів” результати змінюються статистично не достовірно.

Отримані результати тестування можуть бути використані як орієнтири для поточного і підсумкового контролю за руховою підготовленістю дітей молодшого шкільного віку. Для оцінки тестових результатів доцільно використовувати семибальну сигмальну шкалу.

Література

1. Гужаловский А.А. Проблема критических периодов онтогенеза в её значении для теории и практики физического воспитания // Очерки по теории физической культуры. — М: Физкультура и спорт, 1984. — С. 211—224.

2. Ильин П.Е. Психомоторная организация человека: Учебник для вузов. — СПб.: Питер, 2003. — 384 с.
3. Москаленко Н.В. Інноваційні технології у фізичному вихованні школярів: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закладів]. — Дніпропетровськ: Інновація, 2011. — 238 с.
4. Худолей О.Н. Методика подготовки юных гимнастов: Учебное пособие / Худолей О.Н., Шлемин А.М. — Харьков: КГПИ, ХГПИ, 1988. — 122 с.
5. Худолій О. М. Особливості розвитку рухових здібностей у хлопчиків молодшого шкільного віку / О. М. Худолій, А. А. Тітаренко // Теорія та методика фізичного виховання. — 2010. — № 8. — С. 3-12. — DOI:<http://dx.doi.org/10.17309/tmfv.2010.8.644>
6. Худолій О.М. Моделювання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків: Монографія / Худолій О.М., Іващенко О.В. — Харків: ОВС, 2014. — 320 с
7. Худолій О.М. Теорія та методика викладання гімнастики: Навчальний посібник / Худолій О.М., Іващенко О.В. — Харків: ОВС, 2014. — 384 с
8. Худолій О.М. Основи науково-дослідної роботи у фізичному вихованні і спорті: Навчальний посібник / Худолій О.М., Іващенко О.В. — Харків: ОВС, 2014. — 320 с
9. Ivashchenko, O.V., Khudolii, O.M., Yermakova, T.S., Pilewska, W., Muszkiet, R., Stankiewicz, B. (2015). Simulation as method of classification of 7-9th form boy pupils' motor fitness. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 15 (1), 142–147. DOI: <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2015.01023>
10. Khudolii O.M., Titarenko A.A., The effectiveness of development programming strength in primary school children / Khudolii O.M., Titarenko A.A. // *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.7, pp. 83-88. doi:10.6084/m9.figshare.744827